

Skatteutskottets yttrande

1983/84:14 y

om avdrag för s. k. allmänna skadestånd för åsidosättande av arbetsrättsliga regler (prop. 1983/84:165).

Till arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet har berett skatteutskottet tillfälle yttra sig över ett i proposition 1983/84:165 framlagt förslag om ändring i kommunalskattelagen (KL) jämte eventuella motioner. Skatteutskottet får med anledning härav anföra följande.

Förslaget i propositionen innebär bl. a. att rätten att göra avdrag för s. k. allmänna skadestånd för åsidosättande av arbetsrättsliga regler upphör.

I motionerna 2833 av Arne Fransson m. fl. (c), 2834 av Erik Hovhammar m. fl. (m, c, fp), 2835 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) och 2837 av Ulf Adelson m. fl. (m) yrkas avslag på propositionen i denna del.

Enligt 20 § första stycket kommunalskattelagen (KL) skall vid beräkning av inkomsten från särskild förvärvskälla från bruttointäkterna i förvärvskällan avräknas alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande.

Denna huvudregel kompletteras i andra stycket av samma lagrum och i anvisningarna med bestämmelser om vilka kostnader som inte är avdragsgilla vid taxeringen. Till sådana kostnader räknas – förutom den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter – bl. a. avgifter som utgår enligt lagen om påföljder och ingripande vid olovligt byggande m. m., avgifter enligt lagen om felparkeringsavgift och avgifter enligt lagen om överlastavgift. Detsamma gäller restavgifter, skattetillegg, förseningsavgifter och indrivningsavgifter till det allmänna. Inte heller böter och viten är avdragsgilla vid inkomstberäkningen. Dessa båda påföljder finns inte uppräknade bland de särskilt angivna, icke avdragsgilla kostnaderna i 20 § men anses – liksom dessa – utgöra rent personliga utgifter för vilka avdrag inte kan erhållas. Det bör understrykas att avdragsförbudet gäller även om det brott eller den förseelse som föranlett kostnaden resulterat i skattepliktig intäkt eller kan sägas ha utgjort en normal företeelse i rörelse.

Advokat-, rättegångs- och liknande kostnader är avdragsgilla endast om de utgör kostnader för att förvärva eller bibehålla skattepliktiga intäkter eller för att nedbringa avdragsgilla kostnader. Kostnader för tvist om förvärvskällan är således inte avdragsgilla.

Skadestånd på grund av avtalsbrott har i praxis ansetts utgöra driftkostnad i praktiskt taget varje fall där skadeståndet utgått på grund av brott mot ett i förvärvsverksamheten ingånget avtal.

Huvudsyftet med det allmänna skadeståndet i det arbetsrättsliga sank-

tionssystemet är att upprätthålla respekten för lag och avtal. Från arbetsrättslig synpunkt är det enligt utskottets mening väsentligt att skadeståndssanktionen får en sådan utformning att detta syfte kan tillgodoses.

Utskottet delar departementschefens uppfattning att det inte kan anses utgöra ett normalt led i en arbetsgivares förvärvsverksamhet att denne åsidosätter de skyldigheter han enligt arbetsrättsliga lagar och kollektivavtal har mot de fackliga organisationerna och de anställda. Även om det allmänna skadeståndet trots allt skulle ha karaktär av driftkostnad finner utskottet starka skäl tala mot att kostnader av förevarande art är avdragsgilla i förvärvsverksamhet. Skadeståndets preventiva funktion jämför det enligt utskottets mening med böter och viten och kan för övrigt sägas vara av samma slag som flera av de avgifter vilka enligt 20 § KL utgör icke avdragsgill kostnad i förvärvskälla. Utskottet vill sålunda erinra om att exempelvis överlastavgift och avgift som påförts enligt lagen om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m. enligt nämnda författningsrum inte är avdragsgilla vid taxering, och detta avdragsförbud gäller även om den förseelse som föranlett kostnaden resulterat i en skattepliktig intäkt i förvärvsverksamheten eller kan sägas ha utgjort en normal företeelse i densamma.

Skatteutskottet anser således att arbetsmarknadsutskottet bör tillstyrka förslaget om ändring i KL och avstyrka motionerna i motsvarande del.

I propositionen föreslås en ändring i 20 § KL. Utskottet vill erinra om att ändringar i samma författningsrum aktualiserats också i den till skatteutskottet lämnade propositionen 1983/84:192, behandlad i utskottets betänkande SkU 1983/84:46

Stockholm den 3 maj 1984

På skatteutskottets vägnar
RUNE CARLSTEIN

Närvarande: Rune Carlstein (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Olle Westberg (s), Hagar Normark (s), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp), Lars Hedfors (s), Anna Lindh (s), Ewy Möller (m), Bruno Poromaa (s), Erkki Tammenoksa (s) och Göran Riegnell (m)*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Avvikande mening

Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp), Ewy Möller (m) och Göran Riegnell (m) anser att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar med "Huvudsyftet med" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

En mycket betydande majoritet av regeringsrätten in pleno (20 röster mot 4) har i dom meddelad i februari 1980 beslutat att skadestånd som en arbetsgivare utgivit till arbetstagarorganisation för åsidosättande av förhandlingsskyldighet enligt lagen om medbestämmande i arbetslivet skall anses utgöra driftkostnad i arbetsgivarens rörelse.

Genom detta avgörande har således fastslagits att utgivandet av skadeståndet haft direkt samband med rörelseintäkternas förvärvande och bibehållande.

Frågan gäller då i vad mån skadeståndets preventiva syfte bör föranleda att det skall anses utgöra en icke avdragsgill kostnad i förvärvskälla. Ett sådant betraktelsesätt förefaller utskottet föga tilltalande. Arbetsrättsliga regler återfinns i dag i tolv olika lagar däribland MBL och semesterlagen. Bestämmelserna är i stor utsträckning både svåröverskådliga och svårtolkade och det kan knappast sägas ligga något onormalt eller orimligt i att en arbetsgivare någon gång omedvetet bryter mot lagar eller kollektivavtal. I rättspraxis har också skadestånd ansetts utgöra driftkostnad i praktiskt taget samtliga fall, där skadeståndet utgått på grund av brott mot ett i verksamheten ingånget avtal.

Utskottet anser således i likhet med regeringsrättens majoritet att allmänt skadestånd för åsidosättande av arbetsrättsliga regler även i fortsättningen bör utgöra avdragsgill omkostnad i en arbetsgivares rörelse och detta så mycket mer som det vid bedömningen av ett sådant skadestånds storlek finns möjlighet för domstolen att väga in också skattemässiga konsekvenser.

Skatteutskottet vill avslutningsvis erinra om att en huvudprincip vid beskattningen är att belopp som är skattepliktigt för mottagaren också skall vara avdragsgillt för utgivaren av beloppet. Som riksskatteverket (RSV) påpekat i sitt remissvar betyder ett bifall till propositionen att man bryter denna kongruens i systemet. RSV avstyrker också i sitt yttrande bestämt förslaget att särskilja just arbetsrättsliga skadestånd från övriga skadestånd. Enligt RSV:s uppfattning finns det tvärtom anledning att vara försiktig med att frångå vedertagna regler.

Skatteutskottet anser således att propositionen bör avslås såvitt gäller förslaget om ändring i KL och motionerna i motsvarande del bifallas.

